

Pave Frans' fastebudskab 2024

Gennem ørkenen leder Gud os til frihed

Kære brødre og søstre!

Når vores Gud åbenbarer sig, er hans budskab altid frihed: "Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset." (2. Mos 20:2). Disse er de første ord fra De ti bud givet til Moses på Sinaibjerget. De, som hørte ordene, kendte i høj grad til den udvandring, som Gud talte om: oplevelsen af deres egen trældom vejede stadig tungt på dem. I ørkenen modtog de De ti bud som en vej til frihed. Vi kalder ordene for "bud", for at understrege styrken af den kærlighed, hvor med Gud former sit folk. Kaldet til frihed er krævende. Det besvares ikke med det samme; det skal modnes, som en del af en rejse. Ligesom Israel i ørkenen stadig klamrede sig til Egypten – ofte længtes Israelitterne efter fortiden og brokkede sig til både Herren og Moses – sådan kan Guds folk også i dag klynge sig til en undertrykkende trældom, som det er kaldet til at efterlade. Vi indser, hvor sandt dette er, i de øjeblikke hvor vi føler os ramt af håbløshed, når vi vandrer gennem livet som en ørken og når vi mangler et forjættet land, som vores destination. Fasten er nådens tid, hvor ørkenen igen kan blive – med ord fra profeten Hoseas – til stedet for vores første kærlighed (jf. Hos 2:16-17). *Gud former sit folk, han muliggør for os at forlade vores slaveri* og opleve en påske fra død til liv. Som en brudgom, drager Herren os endnu en gang til sig og hvisker kærlighedsord til vores hjerter.

Udvandringen fra slaveri til frihed er ingen abstrakt rejse. Hvis vores fejring af fasten skal være konkret, er det første skridt at *åbne vores øjne for virkeligheden*. Når Herren råber på Moses fra den brændende busk viser han straks, at han er en Gud, der ser og - frem for alt - hører: "Jeg har set mit folks lidelse i Egypten, og jeg har hørt deres klageskrig over slavefogederne. Jeg har lagt mig deres lidelser på sinde, og derfor er jeg kommet ned for at redde dem fra egypterne og føre dem op fra dette land til et godt og vidtstrakt land, et land, der flyder med mælk og honning" (2. Mos 3:7-8). Også i dag stiger råbet fra så mange af vores undertrykte brødre og søstre til himlen. Lad os spørge os selv: hører vi det råb? Bekymrer det os? Berører det os? Alt for mange ting holder os adskilt fra hinanden og fornægter det fællesskab, der fra begyndelsen har bundet os til hinanden.

Som en måde at modarbejde den globaliserede ligegyldighed på, stillede jeg to spørgsmål under mit besøg på Lampedusa, som er blevet mere og mere presserende: "Hvor er du?" (1. Mos 3:9) og "Hvor er din bror?" (1. Mos 4:9).

Vores rejse under fasten bliver konkret, hvis vi, ved igen at lytte til de to spørgsmål, bliver klar over, at vi stadig i dag befinder os under Faraos styre. Et styre, der gør os trætte og ligeglade. En model for vækst, der splitter os og berøver os en fremtid. Jord, luft og vand er forurenet, men det er vores sjæle også. Sandt er det, at gennem dåben er vores befrielsesproces begyndt, men vi rummer stadig en uforklarlig længsel efter slaveri. En slags tiltrækning mod sikkerheden i det velkendte, der bliver til skade for vores frihed.

I beretningen om udvandringen er der en væsentlig detalje: det er Gud, der ser, bevæges og bringer frihed; Israel beder ikke om dette. Faraos kvæler drømme, spærrer udsigten til himlen, han får det til at virke som om, at denne verden, hvor den menneskelige værdighed bliver trampet på og autentiske bånd nægtes, aldrig kan ændre sig. Han bandt alt i trældom. Lad os spørge: vil jeg have en ny verden? Er jeg klar til at efterlade mine kompromiser med den gamle? Mange af mine biskoppelige medbrødre og et stort antal af dem, der arbejder for fred og retfærdighed, har i stigende grad overbevist mig om, at vi er nødt til at bekæmpe et underskud af håb, der kvæler drømme og kvæler det stille råb, der når til himlen og bevæger Guds hjerte. Dette "underskud af håb" er ikke ulig nostalgien efter slaveri, som lammede Israel i ørkenen og forhindrede folket i at bevæge sig fremad. En udvandring kan blive afbrudt: hvordan kan vi ellers forklare det faktum, at menneskeheden står ved tærsklen til et universelt broderskab og ved niveauer af videnskabelig, teknisk, kulturel og juridisk udvikling, der gør os i stand til at garantere værdighed til alle, men alligevel famler vi rundt i mørke af ulighed og konflikt?

Gud er ikke blevet træt af os. Lad os byde fasten velkommen som den tid, hvor han minder os om at: "Jeg er Herren din Gud, som førte dig ud af Egypten, af trællehuset." (2. Mos 20:2). Fasten er *en tid med omvendelse, en tid med frihed*. Jesus blev selv, som vi husker hvert år den første søndag i fastetiden, drevet ud i ørkenen af Ånden for at blive fristet i frihed. I fyrre dage vil han stå foran os og med os: den inkarnerede søn. I modsætning til Faraos ønsker Gud ikke undersåtter, men sønner og døtre. Ørkenen er stedet, hvor vores frihed kan modnes i en personlig beslutning om ikke at falde tilbage i slaveri. Under fasten finder vi nye kriterier for retfærdighed og fællesskab, som kan motivere os videre på en vej, der endnu ikke er fastlagt.

Dette medfører dog en *kamp*, som 2. Mosebog og Jesu fristelser i ørkenen gør klart for os. Guds stemme som siger: "Du er min elskede søn" (Mark 1:11), og "Du må ikke have andre guder end mig." (2. Mos 20:3) bliver modarbejdet af fjenden og hans løgne. Hvad vi kan frygte endnu mere end Farao, er de afguder, som vi opstiller for os selv; vi kan tænke på dem, som hans stemme, der taler i os. At være almægtig, at blive set op til af alle, at dominere over andre: ethvert menneske er klar over, hvor dybt forførende den løgn kan være. Det er en vej, der er godt berejst. Vi kan blive knyttet til penge, til bestemte projekter, ideer eller mål, til vores position, til en tradition, selv til visse individer. I stedet for at bevæge os fremad, lammer de os. I stedet for at mødes, skaber de konflikter. Men der også en ny menneskelighed, et folk af de små og af de ydmyge, som ikke har givet efter for løgneren. Dem, der tjener afguder, bliver som dem; stumme, blinde, døve og ubevægelige (jf. Sl 114,4), hvorimod de fattige i ånden bliver åbne og beredte: en tavs god kraft, der helbreder og opretholder verden.

Det er tid til at handle, og i fasten betyder *at handle også at holde pause*. At holde pause *i bøn* for at modtage Guds ord, at holde pause som samaritaneren *i nærværet af en såret bror eller søster*. Kærlighed til Gud og kærlighed til ens næste er én kærlighed. Ikke at have andre guder er at holde pause i nærværet af Gud ved siden af vores næste. Af denne grund er bøn, almisse og faste ikke tre uafhængige handlinger, men en enkelt bevægelse af åbenhed og selvudslættelse, hvor vi kaster afguderne væk, som tynger os, de tilknytninger, der fængsler os. Derefter vil det skrumpede og isolerede hjerte genoplives. Sæt farten ned og hold pause! Den kontemplative dimension af livet, som fastetiden hjælper os til at genopdage, vil frigive nye energier. I Guds nærvær bliver vi brødre og søstre, vi bliver mere følsomme over for hinanden: i stedet for trusler og fjender opdager vi ledsagere og medrejsende. Dette er Guds drøm, det forjættede land, som vi rejser til, når vi har forladt det slaveri, som binder os.

Kirkens synodale form, som vi i disse år genopdager og udvikler, foreslår at fasten også er *en tid med kommunitære beslutninger*, en tid for beslutninger, små og store, som virker som modstrøm. Beslutninger, der kan ændre hverdagen for både enkeltpersoner og hele nabolag, f.eks. ved den måde, vi erhverver varer på, tager os af skabelsen og stræber efter at inkludere dem, der går usete hen eller bliver set ned på. Jeg inviterer ethvert kristent samfund til at gøre netop dette: at tilbyde dets medlemmer øjeblikke afsat til at genoverveje deres livsstil, tid til at undersøge deres tilstedeværelse i samfundet og det bidrag, de yder til dets forbedring. Ve os, hvis vores kristne bod skal ligne den bod, der forfærdede Jesus. Også til os siger han: "Når I faster, må I ikke gå med dyster mine som hyklerne. For de gør deres ansigt ukendeligt" (Matt 6:16). Lad i stedet andre se glade ansigter, fange duften af frihed og opleve den kærlighed, der gør alle ting nye, begyndende med de mindste og dem, som er os nærmest. Dette kan ske i alle vores kristne samfund.

I det omfang denne fastetid bliver en tid for omvendelse, vil en ængstelig menneskehed bemærke et udbrud af kreativitet, et glimt af nyt håb. Tillad mig at gentage, hvad jeg fortalte de unge, som jeg mødte i Lissabon sidste sommer: "Fortsæt med at søge og vær klar til at tage risici. I dette øjeblik står vi over for enorme risici; vi hører så mange menneskers smertefulde bøn. Vi oplever faktisk en tredje verdenskrig udkæmpet stykkevis. Lad os alligevel finde modet til at se vores verden, ikke som værende død, men i en fødselsproces, ikke i slutningen, men i begyndelsen af et stort nyt kapitel af historien. Vi har brug for mod til at tænke sådan her." (Tale til universitetsstuderende, 3. august 2023). Sådan er omvendelsens mod, født af at komme fra slaveriet. For tro og næstekærlighed tager håb, dette lille barn, ved hånden. De lærer hende at gå, og samtidig fører hun dem frem¹.

Jeg velsigner jer alle og jeres fasterejse.

Rom, Laterankirken, 3. december 2023, første søndag i advent.

FRANCIS

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana

¹ Cf. CH. PÉGUAY, The Portico of the Mystery of the Second Virtue.